

Departementet for Fiskeri og Fangst

9. marts 2022

Rådgivning om jagt på ederfugl samt indsamling af æg

I forbindelse med forslag fra Naleraq (Punkt 53 - FM2022/53 og Punkt 54 - FM2022/54) til Naalakkersuisut om at udvide jagten på ederfugl samt at åbne op for indsamling af ederfugleæg, har Pinngortitaleriffik følgende bemærkninger.

Overvågning af ederfugl samt bestandsudvikling

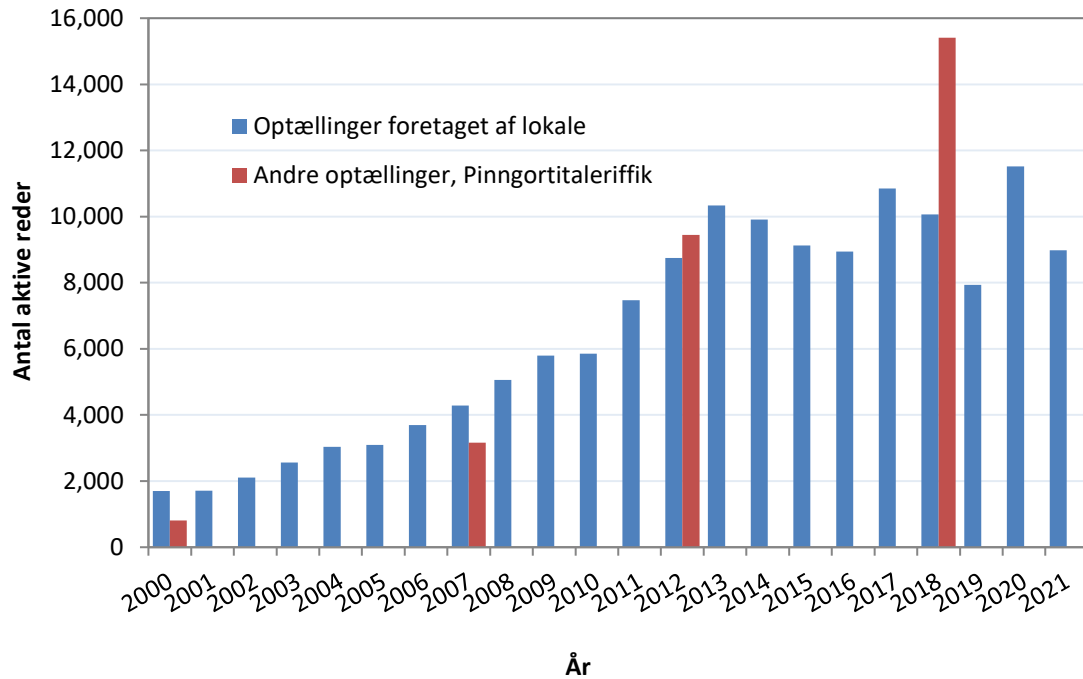
Det nævnes i forslaget fra Naleraq at ederfuglebestanden i Upernavik området ikke har været optalt siden 1990'erne. Dette er ikke korrekt. Pinngortitaleriffik har siden 2001, i samarbejde med lokale fangere, overvåget bestanden årligt i området fra Disko Bugt til det nordlige Upernavik. I dette område er bestanden vokset betydeligt frem til i dag og med baggrund i denne vækst er jagttiden på ederfugle blevet udvidet af flere omgange, bl.a. i 2009 hvor forårsjagt blev genindført nord for Disko Bugt (nuværende forvaltningszone 2) og i 2016 hvor vinterjagten i Sydvestgrønland (zone 3) blev udvidet med 14 dage.

Pinngortitaleriffik har siden 2010 tillige overvåget ynglebestanden årligt i Sydvestgrønland (forvaltningszone 3), også i samarbejde med lokale fangere. Her er der imidlertid ingen fremgang at spore. Bestanden har været nogenlunde konstant siden 2010.

Ynglebestanden i Østgrønland overvåges ikke og Pinngortitaleriffik kan derfor ikke redegøre for bestandsudviklingen. Ynglebestanden i Qaanaaq området (zone 1) overvåges heller ikke af Pinngortitaleriffik. Til gengæld er amerikanske forskere aktive i dette område og har foretaget regelmæssige optællinger. Disse tællinger indikerer en fremgang på niveau med fremgangen i zone 2.

Det skal bemærkes at overvågningsprogrammet i Vestgrønland ikke omfatter alle ederfuglekolonier, men derimod et udvalg af kolonier som formodes at være repræsentative for den vestgrønlandske ynglebestand.

Ederfugleoptællinger, Nordvestgrønland

Ederfugleoptællinger, Sydvestgrønland

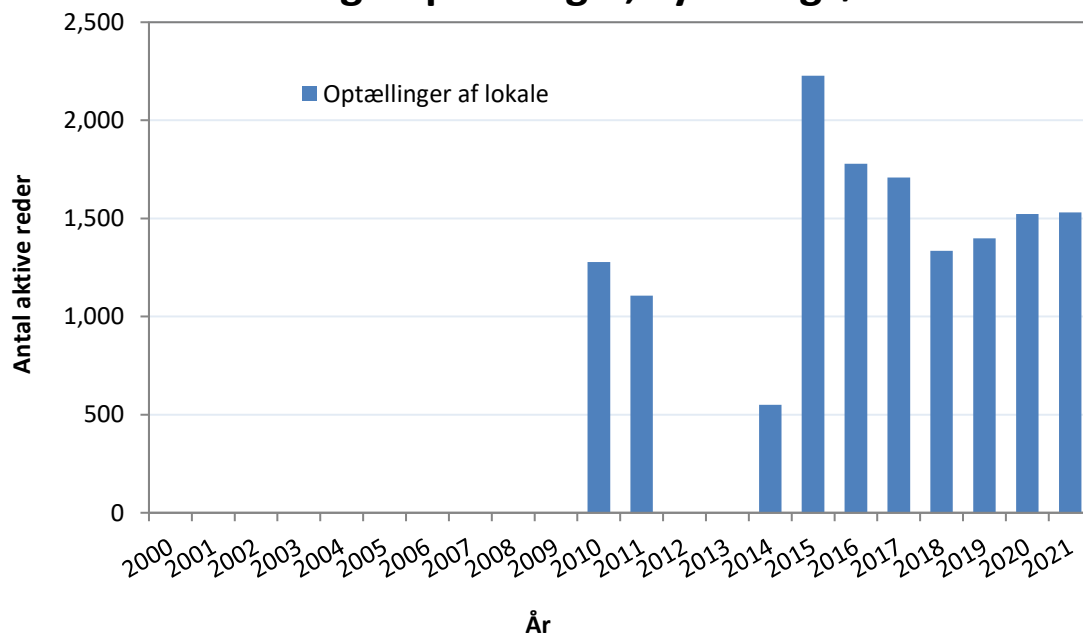

Fig. 1. Bestandsstatus for ederfugl i Nordvest- og Sydvestgrønland optalt af Pinngortitaleriffik i samarbejde med lokale fangere. Bemærk at overvågningsprogrammet ikke omfatter alle ederfuglekolonier, men derimod et udvalg af kolonier som formodes at være repræsentative for den vestgrønlandske ynglebestand.

Ynglefænologi hos ederfugl

Departementet har bedt om oplysninger om ederfuglenes ankomst til yngleområderne i zone 1, 2, 3 og 4 samt æglægningstidspunkter. Fra satellitsporing ved vi at de første ederfugle forlader overvintringsområdet i Sydvestgrønland midt i april og afhængig af destination ankommer de så til yngleområdet 20-30 dage senere. Typisk gør de ophold undervejs langs kysten, afhænger af isforholdene undervejs. Det generelle billede for Vestkysten er, at ankomst og æglægning sker gradvist senere jo længere mod nord fuglene yngler. Efter ankomsten til yngleområdet starter etableringsfasen, som vi ikke kender varigheden af, men den kan formentlig variere fra et par dage til et par uger. Umiddelbart herefter starter æglægningen (1 æg/dag), efterfulgt af rupeperioden, som normalt tager ca. 25 dage.

Det som Pinngortitaleriffik ved mest om er rupeperiodens start. I forhold til dette tidspunkt skal man regne med at ederfuglene er ankommet til yngleområdet minimum 3 uger tidligere (varigheden af etableringsfasen og selve æglægningen). Ankomsten kan dog variere fra år til år og der kan være år med meget milde vintre, hvor nogle af ederfuglene slet ikke forlader yngleområderne. Inden for et bestemt område kan der også være forskel i timingen mellem de fugle som yngler i den ydre skærgård og dem som yngler i fjordene.

Ifølge Pinngortitaleriffiks registreringer starter rupeperioden i zone 3 sidst i maj og æggene begynder at klække ca. 20.-25. juni. Zone 3 er lidt speciel på den måde, at ynglefuglene i dette område også overvintrer her. Så de er altså allerede i området når ynglesæsonen starter. Det gælder dog ikke ynglefuglene i Disko Bugt, som typisk overvintrer syd for Disko Bugt. I den sydlige del af zone 2 starter rupeperioden i starten af juni og æggene begynder at klække i slutningen af juni, mens det i den nordlige del af zone 2 normalt starter og slutter en uge senere. Pinngortitaleriffik har ingen oplysninger om tidspunktet for ynglestart i zone 3 og 4, udover at det vil være senere end i de øvrige områder, formentlig 1-2 uger senere end i zone 2.

Relationer mellem ederfugl, havterne og lomvie

Det nævnes i et af forslagene fra Naleraq at det stigende antal ederfugle udgør en trussel for lomvier og havterner. Pinngortitaleriffik vurderer, at dette er et meget usandsynligt scenarie. Fødegrundlaget for ederfugl er helt forskellig fra både havterne og lomvie, så der opstår ikke konkurrence om føden. Det eneste overlap der findes mellem de tre arter, er at havterne og ederfugl nogle gange yngler på de samme øer, hvilket faktisk kan være en fordel for begge arter. Ederfuglene nyder gavn af at havterne aktivt forsøger at jage prædatorer væk, såsom ræve og måger, mens havternene har fordel af at en eventuel æg-predator lettere får øje på ederfuglenes reder frem for deres egne reder.

Udvidelse af forårsjagt på ederfugl

Det er Pinngortitaleriffiks opfattelse at forslaget går på at udvide forårsjagten i forvaltningszone 2, herunder Upernavik området. Den nugældende jagtsæson i zone 2 løber fra 15. oktober til 30. april. En udvidelse af jagtsæsonen ind i maj måned kan ikke anbefales, da det vil være i strid med det generelle princip om fred i yngletiden, som blev vedtaget i 2001. Jagt og forstyrrelser i

yngletiden vil have store konsekvenser for ungeproduktionen og selve stabiliteten af ynglebestanden, som udgør selve fundamentet for de fugle som kan høstes inden for den eksisterende jagtperiode. Zone 2 og særligt Upernavik området er særlig vigtig i denne sammenhæng, da det udgør det vigtigste yngleområde i Grønland. Såfremt der er behov for en større kødforsyning, vil Pinngortitaleriffik i stedet foreslå at man hæver den eksisterende dagskvote.

Det skal samtidig gøres opmærksom på at de efterhånden mange milde vintre i Grønland, har betydet at mange ederfugle forlænger deres ophold i yngleområderne, hvilket reelt har betydet at der kan jages ederfugl i en længere periode om efteråret og den tidlige vinter. Via lokal viden fra Upernavik området, har Pinngortitaleriffik kendskab til adskillige eksempler på at mange fugle bliver i lokalområdet helt frem til årsskiftet og i nogle tilfælde længere. Denne tendens er også synlig i fangststatistikken. Før 2001 blev ca. 5% af den samlede fangst i Upernavik området skudt i november og december, mens niveauet nu typisk udgør 30-40%. Samme tendens ses for perioden januar –marts, hvor der før 2001 som regel ikke blev rapporteret skudte fugle, mens der nu skydes 1-14% af den samlede fangst i denne periode. Pinngortitaleriffik mener derfor, at der samlet set er rig mulighed for at øge fangsten af ederfugl i zone 2 uden at forlænge forårsfangsten.

Indsamling af ederfugleæg

Vedrørende indsamling af ederfugleæg, skal Pinngortitaleriffik indledningsvis henvise til et tidligere notat om samme emne – ”Notat om indsamling af ederfugleæg, 2020” af 15. september 2020.

Her skriver Pinngortitaleriffik, at der primært er to forhold som kan påvirke bestanden negativt i forbindelse med ægsamling. Det ene er den direkte påvirkning i form af fjernede æg, som vil medføre en reduktion i ungeproduktionen. Det andet forhold vedrører de indirekte negative konsekvenser, som forstyrrelserne kan forårsage, og det er oftest disse som udgør den største risiko.

I forvaltningszone 1 og 2, hvor ederfuglebestanden er stigende, ville det sandsynligvis være bæredygtigt at foretage en beskeden ægsamling, såfremt det ikke medfører andre negative konsekvenser. I det tidligere omtalte notat beregnede Pinngortitaleriffik, at en fjernelse af eksempelvis 10% af alle æg i et område, isoleret set vil medføre en reduktion i vækstpotentialet på ca. 14%, og muligvis lidt mindre såfremt nogle ederfugle formår at lægge nye æg.

Der er imidlertid en stor risiko for at ægsamlingen vil medføre forstyrrelser, som forårsager mere skade end selve ægsamlingen. Ægsamling vil typisk foregå i den tidlige rugeperiode (for at undgå æg med fremskreden fosterudvikling), som samtidig også er den periode hvor ederfuglene er mest følsomme over for forstyrrelser. Et enkelt besøg i denne periode vil muligvis kunne gennemføres uden nævneværdig negativ påvirkning, men gentagne forstyrrelser i den samme koloni inden for kort tid, kan let have en stor effekt, såsom at ederfuglene opgiver yngleforsøget eller undlader at yngle det efterfølgende år. Risikoen for ægprædation fra måger stiger også meget ved gentagne forstyrrelser. Når Pinngortitaleriffik ofte fraråder ægsamling, er det primært

med baggrund i denne risiko for gentagne forstyrrelser, samt princippet om at sikre fuglene fred i yngletiden. Som tilfældet er med forårsjagt i yngleperioden, så risikerer man at underminere fundamentet for fangst af fugle inden for den eksisterende jagtperiode.

Hvis ægsamling skal praktiseres på en bæredygtig måde, vil det kræve at det organiseres på en måde, som sikrer at den samme koloni ikke forstyrres gentagne gange. Man kunne eksempelvis forstille sig at det kun var tilladt at indsamle æg på én bestemt dag. Datoen kunne være bestemt lokalt, således at det også var muligt at flytte dagen i tilfælde af dårligt vejr. Tilladelse til ægsamling over flere sammenhængende dage, vil være en dårlig løsning, idet det let vil kunne medføre gentagne forstyrrelser flere dage i træk, hvilket vil være værre end gentagne forstyrrelser som er spredt ud over en længere periode. Et alternativ til en bestemt dato, ville være at tildele familier eller familiegupper ret til at indsamle æg én gang om året på en bestemt lokalitet og inden for en anbefalet periode. Pinngortitaleriffik har tidligere anbefalet samme praksis i forbindelse med en mulig genoptagelse af dunsamling i Grønland, jævnfør notatet "Biologisk rådgivning vedrørende indsamling af ederfugledun" af 28. oktober 2011. Implementering af et sådan brugsretssystem, vil også gøre det muligt at kombinere ægsamling og dunsamling, såfremt det måtte blive relevant. Retten til ægsamling (eller dunsamling) bør gives for en længere årrække af gangen, således at de involverede personer tilvejebringer et lokalt kendskab til lokaliteten, som kan udnyttes i forbindelse med bestandsovervågning, vidensudveksling og timing af indsamlingstidspunkt. Brugsretten bør være betinget af en overvågningspligt, med mindre lokaliteten allerede er overvåget af Pinngortitaleriffik, eller af de lokale som Pinngortitaleriffik samarbejder med.

Såfremt ægsamling kan implementeres på en måde som sikrer, at de enkelte kolonier kun forstyrres én gang om året, vurderer Pinngortitaleriffik at ægsamling i forvaltningszone 1 og 2 kan udøves på et bæredygtigt grundlag. Ægsamling i zone 3 frarådes imidlertid på grund af manglende bestandsvækst og det frarådes ligeledes i zone 4 grundet manglende viden om bestandsudviklingen.

Opsummering af konklusioner og anbefalinger:

- Ynglebestanden af ederfugl er voksende i forvaltningszone 1 og 2, men ikke i zone 3. I Østgrønland (zone 4) har Pinngortitaleriffik ikke kendskab til bestandsudviklingen.
- Yngleperiodens start varierer en del fra år til år, men generelt starter de sydlige ynglefugle tidligere end de nordlige. Pinngortitaleriffik har detaljeret information fra zone 2 og 3.
- Ederfugl udgør ikke nogen trussel mod havterne og lomvie.
- En udvidelse af forårsfangsten på ederfugl i forvaltningszone 2 kan ikke anbefales af hensyn til princippet om fred i yngletiden og risikoen for at forringe det eksisterende fangstpotentiale. Desuden er der gode muligheder for at øge fangsten via større dagskvoter, inden for den eksisterende fangstperiode.
- Generelt anbefaler Pinngortitaleriffik ikke ægsamling, idet det ofte medfører gentagne forstyrrelser af kolonierne, som kan medføre store negative konsekvenser for ynglebestanden og dermed muligheden for at drive fangst inden for det eksisterende fangstpotentiale.

- Såfremt indsamling af ederfugleæg skal være bæredygtigt, skal det implementeres på en måde som sikrer, at de enkelte kolonier kun forstyrres én gang om året. Såfremt dette er muligt, vurderer Pinngortitaleriffik at der kan være potentiale for bæredygtig ægsamling i forvaltningszone 1 og 2, men ikke i zone 3 og 4.

For mere information, kontakt venligst:

Seniorforsker, Flemming Ravn Merkel, flme@natur.gl or +45 3078 3173

Bilag:

- Notat om indsamling af ederfugleæg, 2020. Pinngortitaleriffik, 15. september 2020
- Biologisk rådgivning vedrørende indsamling af ederfugledun. Pinngortitaleriffik, 28. oktober 2011